‘Een donkere kamer heeft iets magisch’

Vietnamese fotograaf Long Thanh vertelt over zijn lange carrière in de zwart-witfotografie

Het werk van Vietnamese fotografen sijpelt maar mondjesmaat door in de wereld. Long Thanh is een van de bekendste fotografen in zijn land. Hij exposeerde onder meer in Duitsland en Australië.

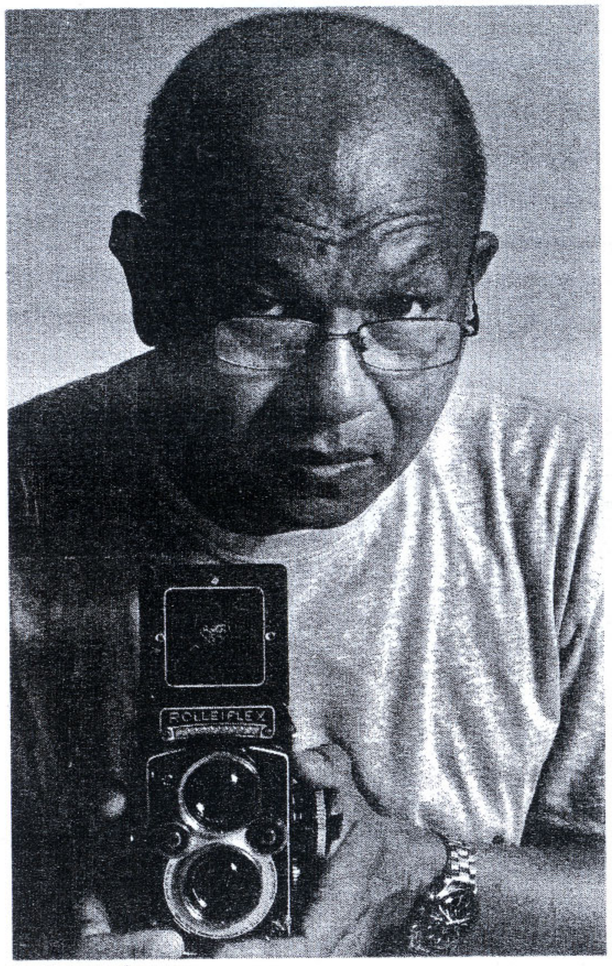

‘Zelfportret’

‘Zonder titel’ (Foto’s Long Thanh)

Door onze redacteur
ROSAN HOLLAK

NHA TRANG, 4 AUG. Een groep waterbuffels ligt in het water. Achter hen glooien de rijstvelden. Een jongetje springt van de ene buffel op de andere. Je hoort zijn voeten haast neerkomen op de vochtige huid: „Pets! Pets!” De Vietnamese fotograaf Long Thanh wist de jongen net te vangen op het moment dat hij door de lucht zweeft.

Omdat het communistische Vietnam nog niet zo lang is geopend voor toerisme en de meeste Vietnamezen slecht Engels spreken, is het voor fotografen moeilijk om hun werk in het buitenland te promoten. In de kustplaats Nha Trang, waar Thanh al zijn hele leven woont, heeft hij in zijn huis een bescheiden galerie opgezet. Aan de muren hangen grote zwart-wit afdrukken van het Vietnamese stads- en plattelandsleven. Het zijn voornamelijk foto’s van vissers, landarbeiders en vrouwen en kinderen tussen de zoutbergen. De beelden zijn simpel, krachtig, soms op het sentimentele af. Een van zijn bekendste foto’s toont twee Vietnamese meisjes die in een regenbui door de straat wandelen. Van bovenaf valt er een straal zonneschijn op de paraplu waardoor de meisjes, als in een film, heel even worden uitgelicht. En dat is de kracht van Thanh’s fotografie: hij pakt het juiste moment.

Thanh fotografeert als een van de weinige fotografen in Vietnam nog in zwart-wit. Het merendeel van zijn collega’s, aangesloten bij de Nationale Vereniging voor Fotografen in Ho Chi Minh-stad, werkt met een digitale camera en in kleur. Maar juist in de periode waarin de donkere kamer tot het verleden gaat behoren, blijft Thanh bewust vasthouden aan de ‘ouderwetse’ manier van fotograferen. „Ik hou niet van digitale fotografie”, zegt hij. „Je maakt een foto en ziet meteen het resultaat. Ik zie graag het beeld opkomen in de donkere kamer. Dat is magisch.” Zijn keuze voor zwart-wit fotografie maakt zijn leven er niet eenvoudiger op. Voor materiaal is Thanh afhankelijk van contacten in het buitenland. In Vietnam zijn film, papier en chemicaliën voor zwart-wit fotografie niet verkrijgbaar.

Thanh, die in 1951 werd geboren in Nha Trang, is afkomstig uit een gezin van 11 kinderen. Zijn vader was Chinees, zijn moeder Vietnamees. Omdat het gezin te groot was om iedereen voldoende eten te kunnen geven, werd Thanh op dertienjarige leeftijd naar zijn oom gestuurd, een eigenaar van twee fotostudio’s. „Hij leerde mij hoe ik een film moest ontwikkelen en hoe ik een goede zwart-wit afdruk kon maken”, zegt Thanh. Helaas werd zijn beginnende carrière al snel afgebroken. Gedurende de Vietnamoorlog – het conflict met de Fransen was al sinds 1946 aan de gang maar in 1957 brak er een langdurige oorlog uit tussen de door Noord-Vietnam gesteunde Vietcong en het door de VS gesteunde Zuid-Vietnamese bewind – moest Thanh enkele jaren dienen in het Zuid-Vietnamese leger. Over die periode wil hij niets kwijt, behalve dat vijf van zijn broers in de strijd zijn omgekomen en dat hij, in de periode dat hij in het leger zat, geen camera bij zich had. „Ik was nog te jong.”

Destijds hebben de gruwelijke beelden van burgerslachtoffers en dode of gewonde Amerikaanse soldaten een belangrijke bijdrage geleverd aan het toenemende verzet onder de Amerikaanse bevolking tegen de voortdurende oorlog in Vietnam. In het War Remnants Museum in Ho Chi Minh-stad wordt nog altijd aandacht besteed aan de 165 fotojournalisten die destijds in Vietnam en het aangrenzende Laos en Cambodja zijn omgekomen. Een eenvoudige, maar aangrijpende fototentoonstelling toont werk van de Amerikaan Larry Burrows, fotograaf voor *Life Magazine*, de Frans-Vietnamese fotograaf Henri Huet en de Hongaar Robert Capa die op 25 mei 1954 in Noord-Vietnam op een landmijn stapte en ter plekke overleed.

Thanh heeft grote bewondering voor deze fotografen. „Ze hebben de geschiedenis vastgelegd en werden gedreven door een passie om de waarheid te tonen.” Zelf heeft hij nooit politieke onderwerpen willen fotograferen. „Ik ben een kunstenaar. Ik kijk liever naar de kleine dingen in het leven.”

Thanh is inmiddels een vooraanstaande fotograaf in Vietnam. Maar hij heeft jarenlang moeten ploeteren voordat hij die bekendheid kreeg. Twaalf jaar geleden hing hij zijn eerste foto’s op in de *Sailing Club*, een populaire tent aan de kust van Nha Trang. Toeristen zagen zijn werk en raakten geïnteresseerd. Inmiddels heeft hij in verschillende landen geëxposeerd, waaronder Duitsland en Australië, ontving hij een aantal fotoprijzen en werden twee van zijn foto’s geselecteerd voor MILK, een wereldwijd fotoproject over liefde en vriendschap. Een van de ambassadeurs van dit project is de inmiddels volwassen Kim Phuc, het met napalm bestookte naakte meisje dat in 1972 werd vastgelegd door de Vietnamese fotograaf Nick Ut. In 2001 vloog Thanh voor de opening van de MILK-expositie naar New York. Het was zijn eerste bezoek aan de VS. Hij voelde zich verloren in de grote stad. Na vier dagen belde hij in paniek op naar huis. „Mijn dochter nam op. Ik moest huilen en zei: ik wil naar huis. Maar zij zei dat ik moest blijven.” Bij de opening moest Thanh opnieuw huilen, maar dit keer van blijdschap. Een grote afdruk van zijn foto werd als eerste onthuld. „Dat was voor mij een hele eer.” Ook sprak hij kort met Phuc. „Ze heeft destijds erg veel geluk gehad. Maar we hebben maar kort met elkaar gesproken, ze had weinig tijd.”

Thanh vindt het spijtig dat Vietnamese fotografen nog maar weinig bekendheid hebben in het buitenland. „Maar hopelijk komt daar binnenkort verandering in.”